

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ «РОЖИЩЕНСЬКИЙ ФАХОВИЙ
КОЛЕДЖ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВЕТЕРИНАРНОЇ
МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С.З. ГЖИЦЬКОГО»**

ТВАРИННИЦТВО

**Робочий зошит для проведення практичних занять
з освітнього компонента
для здобувачів освіти спеціальності 211 Ветеринарна медицина**

КОНКУРС: «Педагогічний ОСКАР-2025»

НОМІНАЦІЯ: Сучасні дидактичні підходи до

організації практичної підготовки здобувачів освіти

у закладі фахової передвищої освіти

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 21 Ветеринарна медицина

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 211 Ветеринарна медицина

Автор (укладач): Ольга ЧИЖЕВСЬКА, викладачка технологічних дисциплін, кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії»

Рецензент: Леся КУДЕНЧУК, завідувачка відділенням, викладачка спеціальних дисциплін, викладач-методист, кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії»

Зошит містить практичні завдання з тем освітнього компонента «Тваринництво» для здобувачів освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Ветеринарна медицина». Завдання підібрані у такому порядку і за ступенем складності, що дозволяють використовувати їх під час засвоювання нового матеріалу, повторення і закріплення, підготовки до контролю знань та самостійної роботи здобувачів освіти на заняттях. Деякі теми мають QR-коди, які дозволяють детальніше вивчати новий матеріал.

Робочий зошит сприятиме раціональному та ефективному використанню часу на практичних заняттях.

Рекомендовано цикловою комісією технологічних дисциплін.
Протокол № 4 від «12» грудня 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
Техніка безпеки під час проведення практичних занять.....	4
Практичне заняття №1. Огляд і оцінювання екстер'єру тварин, взяття основних промірів.....	5
Практичне заняття № 2. Заповнення форм обліку продуктивності великої рогатої худоби.....	10
Практичне заняття №3. Визначення залікової маси молока та маси худоби, які здають на переробні підприємства.....	12
Практичне заняття № 4. Породи великої рогатої худоби різних напрямів продуктивності.....	15
Практичне заняття № 5. Реєстрація осіменіння корів і телиць, запуску, розтелу, новонароджених телят і присвоєння іменних кличок.....	19
Практичне заняття № 6. Вивчення порід свиней.....	20
Практичне заняття № 7. Вивчення видів вовни. Визначення виходу митої вовни.....	24
Практичне заняття № 8. Вивчення порід коней, їх мастей та віку.....	26
Практичне заняття № 9. Розрахунок інкубаційних показників яєць.....	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	34

ВСТУП

Тваринництво – головна галузь сільськогосподарського виробництва. Особлива увага на сучасному етапі приділяється організації відтворення стад, селекційно-племінній роботі, а також запровадженню новітніх технологій у тваринництві, що стало основою для підвищення обсягів виробництва продукції галузей та зниження її собівартості.

Попри бойові дії на території України, на сьогодні поряд з існуючими комплексами розвиваються й інші форми господарювання, де виробництво продукції ґрунтується на різних формах ведення галузі (ферми багатогалузевих господарств, підсобні підприємства, фермерські та присадибні господарства), які потребують кваліфікованих спеціалістів з великим багажем практичних аспектів.

Практичне заняття – вид навчального заняття, яке проводиться з метою засвоєння окремих теоретичних положень освітнього компонента та формування вмінь і навичок, їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання здобувачами освіти відповідно сформульованих завдань. Тому завдання, які надано у «Робочому зошиті для практичних занять з освітнього компонента «Тваринництво»» спрямовані на поглиблення і деталізацію знань, отриманих на лекціях і під час самостійної роботи та підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, розвитку наукового мислення та усного мовлення.

В процесі розробки «Робочого зошиту...» було передбачено розширення активної, творчої, самостійної роботи здобувачів освіти в оволодінні знаннями, навичками та вміннями згідно з кваліфікаційною характеристикою сучасного фахівця. Більшість занять розраховано на залучення здобувачів освіти до інтенсифікації творчого процесу.

У результаті вивчення дисципліни здобувач освіти:

- здобуває компетентності:

➤ загальнотеоретичні основи освітнього компонента в обсязі, необхідному для розв'язання виробничих завдань, пов'язаних з технологією виробництва продукції тваринництва;

➤ біологічні основи розведення сільськогосподарських тварин;
➤ методику проведення добору і підбору тварин для відтворення;
➤ породи тварин різних видів та різного напрямку продуктивності
➤ основні принципи технології виробництва молока, яловичини, свинини, баранини, вовни, яєць, м'яса, птиці та інших видів продукції;

➤ шляхи підвищення ефективності виробництва основних видів продукції тваринництва залежно від умов розведення, годівлі та утримання.

- очікувані результати:

➤ організація і проведення зоотехнічного та племінного обліку у тваринництві;
➤ оцінка тварин за екстер'єром і конституцією;
➤ визначення породи та віку тварин різних видів;
➤ проведення обліку росту та продуктивності сільськогосподарських тварин;
➤ визначення виходу продуктів забою сільськогосподарських тварин;
➤ у визначення обсягів виробництва молока, м'яса та інших видів продукції;
➤ організація розробки і запровадження у виробництво нових, ефективних методів підвищення продуктивності праці.

Техніка безпеки під час проведення практичних занять

1. Всі практичні роботи повинні виконуватися лише в спеціальному одязі.
2. Перед виконанням слід ознайомитися із завданнями та добре вивчити методику їх виконання, підготувати своє робоче місце, ліквідувати наявність сторонніх предметів.
3. Не користуватися інструментами без дозволу викладача.
4. При виконанні завдань практичних занять забороняється вживати їжу, напої та палити у лабораторії.
5. Для проведення практичних занять в умовах господарства допускаються особи, які пройшли інструктаж з охорони праці і обов'язково розписалися в спеціальному журналі.
6. Працювати на закріпленому робочому місці, досліджувати і працювати з тваринами лише за вказівкою викладача.
7. Підтримувати максимальну обережність, працюючи з тваринами і додержуватися таких правил:
 - а) роботу виконувати спокійно і сміливо;
 - б) не можна непомітно підходити до тварини, це може злякати її і викликати захисну реакцію;
 - в) перед тим, як підійти до тварини, її потрібно окликнути, а потім погладити;
 - г) поводитися з тваринами ласкаво;
 - д) під час проведення практичних занять і навчальної практики свиней фіксують групами в загонах, дорослих – у станку на розв'язках, а поросят – на спеціальному столі. При відсутності станків кнурів фіксують за верхню щелепу міцною мотузкою, яку прив'язують за кільце або скобу, що закріплені на підлозі, стіні або на стовпі. Також можуть використовувати носові щипці або закрутку.
- Велику рогату худобу частіше фіксують за роги, безрогих корів - за вуха. В разі неспокою тварини застосовують фіксацію за риг і носову перегородку. Для довготривалої фіксації застосовують носові щипці. Бугаїв фіксують за допомогою спеціальних кілець, затягнутих у носову перегородку. До кільця прикріплюють ланцюг.
- Овець і кіз фіксують за вуха або за роги, а також за тазову кінцівку. Для неспокійних тварин застосовують повал і спеціальні фіксаційні станки.
- До коней треба підходити сміливо і водночас обережно, спочатку окликнувши їх. Підходити треба з того боку, в який кінь повернув голову. Підійшовши до коня, його обов'язково треба погладити. Найпростіший спосіб фіксації коня — рукою за вуздю або недоуздок. Якщо кінь веде себе неспокійно, його можна вдержувати за вухо.
8. При роботі з тваринами слід бути максимально обережними із плідниками та підсисними самками з приплодом.
9. Після роботи з тваринами завести їх у станок, добре вимити руки з милом, а в разі необхідності – обробити дезрозчином.
10. Після закінчення виконання завдань навести порядок на робочому місці. Здати викладачу додатковий матеріал, який було отримано для проведення практичної роботи.

Практичне заняття № 1

Тема: Огляд і оцінювання екстер'єру тварин, взяття основних промірів.

Мета: Засвоїти особливості оцінки екстер'єру тварин різних видів. Навчитися брати проміри у сільськогосподарських тварин різних видів.

Матеріальне забезпечення: муляжі корів та свиней, презентація, мірна стрічка, мірна палиця, мірний циркуль, тварини.

Література: Технологія виробництва продукції тваринництва: підручник/ О.П. Бусенко та ін.; за ред. О.П. Бусенка. Київ: Агроосвіта, 2013. с. 19-35.

Завдання:

1. Вивчити основні статі корови, свині, коня та вівці їхню топографію. Вказати статі на контурах сільськогосподарських тварин.

2. Назвати основні проміри тварин та схематично їх зобразити на малюнках, запам'ятати точки взяття та інструменти, якими вимірюються.

Методичні вказівки

Статі – це частини тіла тварини, анатомічні ділянки, що мають свої умовні межі.

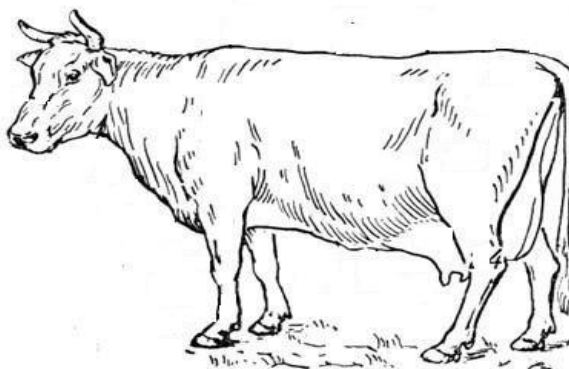
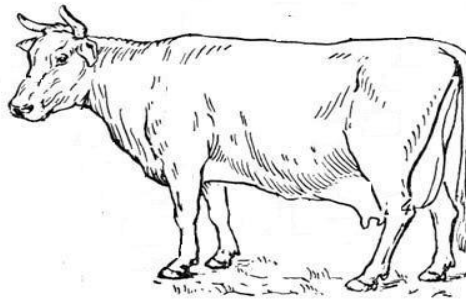

Рис. 1. Статі молочної корови:

1	15	29
2	16	30
3	17	31
4	18	32
5	19	33
6	20	34
7	21	35
8	22	36
9	23	37
10	24	
11	25	
12	26	
13	27	
14	28	

Взяття промірів у великої рогатої худоби

Таблиця 1

Основні проміри корови:

№ п/п	Назва проміру	Інструмент для вимірювання	Точки взяття
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			

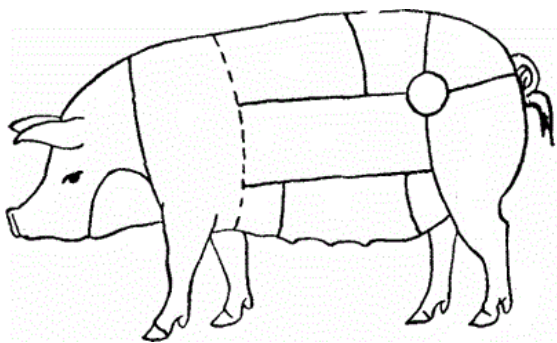
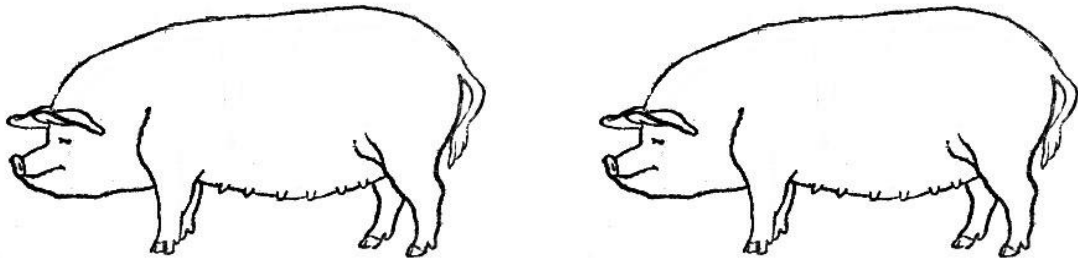

Рис. 3. Статі свині

1	8.	15.	22.
2.	9.	16.	23.
3.	10.	17.	24.
4.	11.	18.	25.
5.	12.	19.	26.
6.	13.	20.	
7.	14.	21.	

Взяття промірів у свиней

Таблиця 2

Основні проміри свині:

№ п/п	Проміри	Інструмент для вимірювання	Точки взяття
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			

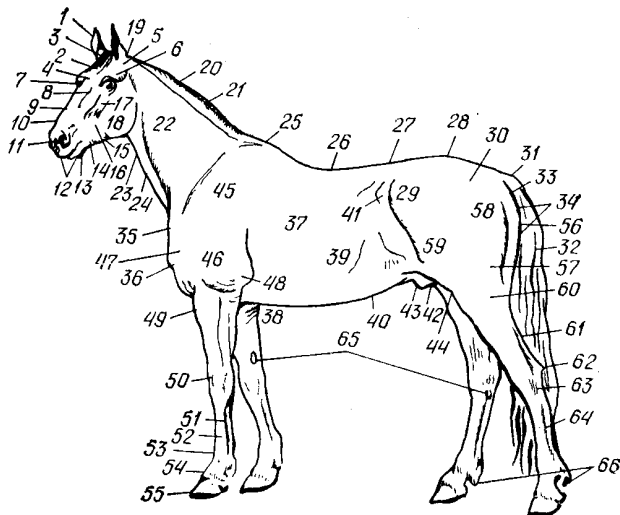

Рис.5 Статі тіла коня

1	8	15
2	9	16
3	10	17
4	11	18
5	12	19
6	13	20
7	14	21

22	38	54
23	39	55
24	40	56
25	41	57
26	42	58
27	43	59
28	44	60
29	45	61
30	46	62
31	47	63
32	48	64
33	49	65
34	50	66
35	51	
36	52	
37	53	

Таблиця 3

Основні проміри коней

№ п/п	Назва проміру	Інструмент для вимірювання	Точки взяття
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			

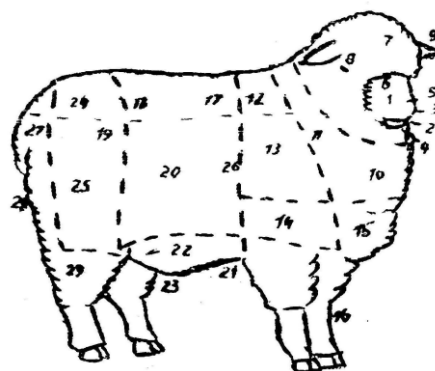

Рис. 6. Статі тіла вівці

3
4
5
6
7
8
9
10
11

12
13
14
15
16
17
18
19

Таблиця 3

Основні проміри коней

№ п/п	Назва проміру	Інструмент для вимірювання	Точки взяття
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			

Висновки _____

Контрольні питання

1. Дайте визначення поняттю «стать тіла».
2. Назвіть інструменти, якими беруть проміри у тваринництві.
3. Які проміри беруть мірною палицею у скотарстві? Вкажіть точки їх взяття.
4. Які проміри беруть мірною палицею у свинарстві? Вкажіть точки їх взяття.
5. Які проміри беруть мірною стрічкою у скотарстві? Вкажіть точки їх взяття.
6. Які проміри беруть мірним циркулем у скотарстві? Вкажіть точки їх взяття.

Практичне заняття № 2

Тема: Заповнення форм обліку продуктивності великої рогатої худоби.

Мета: Вивчити методи обліку молочної продуктивності великої рогатої худоби.

Матеріали та обладнання: акти контрольних доїнь, навчальні посібники, племінні картки корів, лічильна техніка.

Література: Технологія виробництва молока і яловичини. В.І. Костенко та ін. Кив: Агроосвіта, 2013 с.62-115.

Завдання 1

За даними проведених контрольних доїнь на фермі навчально-виробничого господарства (індивідуального завдання) визначити:

- надій молока по місяцях лактації;
- кількість молочного жиру по місяцях лактації;
- величину надою за лактацію;
- кількість молочного жиру за лактацію;
- масову частку жиру за лактацію.

Методичні вказівки

У наведену нижче форму вписати дані надою молока і вмісту жиру в ньому за кожен місяць лактації. Для визначення надою молока по місяцях лактації - надій у день контролю множиться на кількість днів у місяці.

Кількість молочного жиру за кожен місяць лактації визначається множенням надою за цей місяць на жирність молока і одержана кількість одновідсоткового молока ділиться на 100.

Графа «Надоєно молока з початку лактації» заповнюється шляхом додавання до надою молока за перший місяць лактації надоїв за кожен наступний місяць.

Масова частка жиру в молоці за лактацію визначається шляхом додавання одновідсоткового молока за всі місяці лактації і діленням суми його на величину надою за лактацію.

Таблиця 5

Облік продуктивності великої рогатої худоби

Місяці лактації	Надій у день контролю, кг	Масова частка жиру, %	Надій за місяць, кг	Одновідсоткове % молоко	Кількість молочного жиру, кг	Надоєно молока з початку лактації, кг
I						
II						
III						
IV						
V						
VI						

Продовження таблиці 5						
VII						
VIII						
IX						
X						

Величина надою за лактацію _____ кг

Одержано молочного жиру за лактацію _____ кг

Масова частка жиру в молоці за лактацію _____ кг

Завдання 2

За даними, одержаними в результаті виконання першого завдання, про продуктивність корови, побудувати у зошиті лактаційну криву однієї корови (за місяцями лактації та надоями) і зробити аналіз змін продуктивності протягом лактації.

Висновки: _____

Контрольні питання

1. Дайте визначення поняттю «контрольні доїння корів».
2. Як визначити надій по місяцях лактації.
3. Як визначити кількість молочного жиру?
4. Як визначити надій молока з початку лактації?
5. Охарактеризуйте масову частку жиру в молоці за лактацію і процес її визначення.

Оцінка _____

Підпис викладача _____

Практичне заняття № 3

Тема: Визначення залікової маси молока та маси худоби, які здають на переробні підприємства.

Мета: Опанувати методику визначення залікової маси молока та маси худоби, які здають на переробні підприємства. Навчитися визначати вгодованість тварин відповідно до вимог національного стандарту.

Матеріали та обладнання: матеріали актів контрольного доїння корів, навчальні посібники, лічильна техніка, рисунок з позначеними точками прощупування відкладення підшкірного сала.

Література: Технологія виробництва молока і яловичини. В.І. Костенко та ін. Кив: Агроосвіта, 2013 с.71-81, 154-169.

Завдання 1

За рік господарство реалізувало молока вищого сорту _____ц жирністю 3,7%, першого сорту – _____ ц – 3,5%. Ціна 1ц молока базисної жирності першого сорту становить _____ грн, надбавка за вищий сорт становить 15%.

Методичні вказівки

Залікова маса молочної продукції визначається приведенням фактично одержаних кондицій продукції до стандартних (базисних).

Залікова маса молока (Зм) визначається за формулою:

$$Зм = \frac{Фм \cdot Жф}{Жб},$$

де Фм — фізична маса реалізованого молока, ц; Жф — фактична жирність молока, % ; Жб — базисна жирність молока (3,4%).

Оскільки споживач продукції платить виробнику не за фізичну, а за залікову масу продукції, грошовий дохід останнього буде тим більший, за інших однакових умов, чим вищий коефіцієнт заліковості, і навпаки.

Згідно з діючим в Україні стандартом на молоко (ДСТУ 3662:2018 «Молоко-сировина коров'яче. Технічні умови») виділяється екстра, вищий і перший ґатунки та несортове молоко (II ґатунок для технічної переробки: на корм тваринам, казеїн, лактозу). Різниця в цінах між вищим і першим сортами знаходиться в межах 10—20 %, а між екстра і II — понад 30 %.

Розрахунки

Завдання 2

Господарство реалізувало на забій ____ гол великої рогатої худоби, з них: ____ гол корів з середньою живою масою ____ кг (вгодованість ____), ____ гол бичків з середньою живою масою ____ кг з середньої живою масою ____ кг. Найближчий забійний пункт знаходиться на відстані ____ км. Визначити передзабійну масу, забійну масу і забійний вихід реалізованої худоби.

Методичні вказівки

Після ветеринарного огляду партія тварин, яка отримала допуск на територію м'ясокомбінату, надходить до сортувальних загонів з розколами для приймання худоби. Худобу оглядає приймальник і сортує її за статтю і віком на групи:

- ◆ некастровані бугаї, яких відокремлюють і розміщують в індивідуальні загони;
- ◆ доросла худоба (корови, воли, телиці і нетелі старші за 3 роки);
- ◆ молодняк (бички, бички-кастрати, телиці, корови-первістки у віці від 3 місяців до 3 років);
- ◆ телята віком від 14 днів до 3 місяців.

Дорослу велику рогату худобу і молодняк залежно від вгодованості поділяють на три категорії: вищу, середню і нижчесередню; бугаїв і телят — на першу і другу.

Молодняк залежно від живої приймальної маси поділяють на чотири класи: добірний — з живою масою понад 450 кг, перший — 400 — 450, другий — 350 — 400, третій — 300 — 350 кг.

Розсортовану худобу зважують групами за віком і вгодованістю. Приймаючи молодняк великої рогатої худоби підвищеної маси, за якою виплачують надбавку до закупівельних цін, а також бичків до 2 років масою 300 кг і більше, кожну тварину зважують окремо.

Живу масу тварин визначають, через 2 — 3 год після останньої годівлі й напування. Після зважування роблять 3%-ву скидку на вміст травного каналу. За кожну годину затримки приймання скидку зменшують на 0,5 %, а при затримці понад 6 год худобу приймають без скидки. При цьому потрібно виключити тільність у другій половині, забруднення шкірного покриву (навал) і фальсифікацію живої маси перегодовлюю. У разі перевезення тварин автотранспортом на відстань 50 км скидка становить 3 %, 51 — 100 — 1,5 %, 100 км і більше — худобу приймають без скидки.

Для сільськогосподарських товаровиробників важливо, що жива маса великої рогатої худоби вищої вгодованості за умови її реалізації на м'ясокомбінаті здебільшого оплачується на 25—30 % вище за худобу середньої вгодованості і понад 70 % більше за худу худобу. Встановлені доплати за кожну голову молодняка ВРХ вагою не менше 375 кг - за кожний кілограм живої маси становить для молодняка молочних і комбінованих порід 0,77 грн, м'ясних порід — 0,99 грн.

Продовження таблиці 6		
II категорія	49	-
<u>Телята-молочники:</u> I категорія	-	53
II категорія	-	52

Висновки: _____

Контрольні питання

1. На скільки гатунків поділяють молоко згідно ДСТУ 3662:2018?
2. Яка величина базисної жирності молока.
3. На скільки категорій поділяють дорослу велику рогату худобу і молодняк залежно від вгодованості?
4. На скільки класів поділяють молодняк за живою прийнятною масою ?
5. Коли проводять визначення живої маси забійних тварин?
6. Які проводять скидки у живій масі тварин, залежно від відстані перевезення.
7. Що розуміють під забійною масою великої рогатої худоби?
8. Дайте визначення поняттю «забійний вихід».

Оцінка _____

Підпис викладача _____

Практичне заняття № 4

Тема: Породи великої рогатої худоби різних напрямів продуктивності.

Мета: Вивчити походження, продуктивні, племінні якості та зону поширення найпоширеніших порід великої рогатої худоби, яких розводять в Україні.

Матеріальне забезпечення: фотографії, муляжі, таблиці, презентації, державні книги племінних тварин.

Література: Технологія виробництва продукції тваринництва: підручник/О.П.Бусенко та ін.; за ред. О.П.Бусенка. Київ: Агроосвіта, 2013.с.100-109.

Завдання 1

Користуючись довідниками вивчити походження, продуктивні, племінні якості та зону поширення великої рогатої худоби, яких розводять в Україні (дані записати в нижчеподану таблицю 7).

Методичні вказівки

По кожній породі слід вивчити історію виведення породи (автор, період і місце її створення, метод виведення і вихідні породи, рік затвердження самостійної породи), відмінні особливості, масть, конституцію та екстер'єр, розвиток і продуктивність, ареал, напрям подальшої селекції.

Додаток 1. Породи великої рогатої худоби (українська м'ясна)

Додаток 2. Породи великої рогатої худоби (сіра українська)

Додаток 3. Породи великої рогатої худоби (джерсейська)

Додаток 4. Породи великої рогатої худоби (голандська)

Додаток 5. Породи великої рогатої худоби (лебединська)

Таблиця 7

Найпоширеніші породи великої рогатої худоби, яких розводять в Україні

Порода	Напрямок продуктивності	Рік затвердження та країна, де	Жива маса, кг		Продуктивність				Жива маса телят при народженні, кг	Особливості конституції та екстер'єру	Видатні лінії та родини	Зона поширення в Україні
			Бугаїв	Корів	Надій, т	Вміст жиру, %	Середньодобовий	Забійний вихід, %				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Продовження таблиці 7

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>

Висновки _____

Контрольні питання

1. Дайте визначення поняттю «порода».
2. Як поділяють породи свиней за напрямом продуктивності?
3. Назвіть породи свиней, які належать до універсального напрямку продуктивності.
4. Назвіть породи свиней, які належать сального напрямку продуктивності.
5. Назвіть породи свиней, які належать до м'ясного і беконного напрямів.
6. Яка порода вважається першою вітчизняною?
7. Яка особливість масті поросят породи дюрок?

Оцінка _____

Підпис викладача _____

Практичне заняття № 5

Тема: Реєстрація осіменіння корів і телиць, запуску, розтелу, новонароджених телят і присвоєння іменних кличок.

Мета: Ознайомитися з технікою складання плану осіменіння, принципами проведення записів інформації у документах зоотехнічного обліку.

Матеріальне забезпечення: форми зоотехнічного обліку, календар вагітності.

Література: Генетика з основами розведення та відтворення сільськогосподарських тварин: навч. Посіб./ Войтенко С.Л. Полтава: ПП Астроя, 2018. с. 208-212

Завдання 1

Скласти план осіменіння, запуску та отелення п'яти корів. Присвоїти кличку та ідентифікаційний номер новонародженим телятам (___ бичкам та ___ теличкам).

Методичні вказівки

Для складання плану необхідно мати дані про фактичне осіменіння корів та, враховуючи тривалість сервіс-періоду, спланувати дату осіменіння.

Користуючись календарем тільності, визначити дату передбачуваного отелення. Дату запуску планується за два місяці до передбачуваного отелення.

План складається за такою формою:

Таблиця 8

План отелень, осіменіння, запуску та отелу

Кличка, інвентарний номер тварини	Дата отелення	Дата передбачуваного осіменіння	Дата передбачуваного запуску	Дата передбачуваного отелення

Висновки _____

Контрольні питання

1. Дати визначення поняттям «сервіс- період» та «запуск». У чому їх відмінність?
2. Яким документом потрібно користуватися при визначенні дати очікуваного отелу корів і нетелей.
3. Через скільки днів до отелу планується запуск корів?

Оцінка _____

Підпис викладача _____

Практичне заняття № 6

Тема: Вивчення порід свиней.

Мета: Вивчити походження, продуктивні, племінні якості та зону поширення свиней найпоширеніших порід, яких розводять в Україні.

Матеріальне забезпечення: фотографії, муляжі, таблиці, атласи порід свиней, презентації, державні книги племінних свиней.

Література: 1.Технологія виробництва продукції свиначства: навч. посіб./ М. Повод та ін. Київ: Науково-методичний центр ВФПО, 2021.с 29-34.

2.Технологія виробництва продукції тваринництва: підручник/О.П.Бусенко та ін.; за ред. О.П.Бусенка. Київ: Агроосвіта, 2013.с.194-200.

Завдання 1

Користуючись довідниками вивчити походження, продуктивні, племінні якості та зону поширення свиней планових порід (дані записати в нижчеподану таблицю).

Методичні вказівки

По кожній породі слід вивчити історію виведення породи (автор, період її створення, метод виведення і вихідні породи, рік затвердження самостійної породи), відмінні особливості, масть, конституцію та екстер'єр, розвиток і продуктивність, ареал, напрям подальшої селекції.

Додаток 4. Породи свиней в Україні

Таблиця 9

Характеристика показників для планових порід свиней

Порода	Напрямок продуктивності	Рік затвердження та країна, де виведена порода	Методи виведення	Жива маса, кг		Багатоплідність, гол	Особливості конституції та екстер'єру	Видатні лінії та родини	Племінні господарства	Зона поширення в Україні
				Кнурів	Свиноматок					

Продовження таблиці 9

Порода	Напрямок продуктивності	Рік затвердження та країна, де введена	Методи виведення	Жива маса, кг		Багатоплідність, гол	Особливості конституції та екстер'єру	Видатні лінії та родини	Племінні господарства	Зона поширення в Україні
				Кнурів	Свиноматок					

Висновки _____

Контрольні питання

1. Дайте визначення поняттю «порода».
2. Як поділяють породи свиней за напрямом продуктивності?
3. Назвіть породи свиней, які належать до універсального та сального напрямів продуктивності.
4. Назвіть породи свиней, які належать до м'ясного і беконного напрямів.
5. Яка особливість масті поросят породи дюрк?

Оцінка _____

Підпис викладача _____

Практичне заняття № 7

Тема: Вивчення видів вовни. Визначення виходу митої вовни.

Мета: Вивчити види вовни і методи обліку та оцінки вовнової продуктивності овець.

Матеріальне забезпечення: види зразків вовни, презентації,

Література: Штомпель М.В., Вовченко Б.О. Технологія виробництва продукції вівчарства: навч. посіб. Київ: Вища освіта, 2005. с. 284-288.

Завдання 1

Дайте визначення поняттям:

Тонка вовна – це _____

Напівтонка вовна – це _____

Немеринова вовна – це _____

Напівгруба вовна – це _____

Груба вовна – це _____

Руно – це _____

Основні елементи руна : _____

Жиропіт – це _____

Чисте волокно – це _____

Завдання 2

Визначити залікову масу чистої вовни овець у різних стадах (табл. 10).

Методичні вказівки

Вовнову продуктивність овець оцінюють за наступними показниками: настриг вовни, тонина, довжина, однорідність, звитість, міцність, розтягнутість, валкість, блиск, колір, вихід чистої вовни.

Облік вовнової продуктивності проводять за такими показниками:

1. Фізична маса вовни – маса вовни після стрижки в її натуральному стані, тобто забрудненої, включаючи жиропіт.

2. Маса чистої (митої) вовни – маса вовни після миття.

3. Вихід чистої (митої) вовни визначають відношенням маси митої вовни до її фізичної маси і визначають за формулою:

$$R = P (100 + H) / m,$$

де R – вихід митої вовни, %; P – маса митої вовни, кг; m – маса немитої вовни; H – норма кондиційної вологості (для всіх видів вовни становить 17%).

На вихід чистої вовни впливають: кількість жиропоту та ступінь її забрудненості. У овець тонкорунних порід вихід чистої вовни коливається в межах 35-45%, у напівтонкорунних – 40- 50%, у грубововнових – до 65%.

Залікову масу митої вовни визначають за формулою:

$$B_3 = (B_{\phi} \times \Pi_{\phi}) / \Pi_B$$

Базисний вихід чистої вовни в Україні для тонкорунних порід складає 38%, напівтонкорунних – 43%, грубововнових – 53%.

Передбачено, що барани-плідники та вівцематки всі підлягатимуть стрижці, а молодняк – лише вибракуваний перед постановкою на відгодівлю

повинен бути пострижений у віці 5-6 міс. із отриманням поярку (вовна ягнят до річного віку) по 1кг на одну голову.

Таблиця 10

Вовнова продуктивність тонкорунних овець у різних стадах

№ отари, область	Кількість овець у стаді, гол.	Настриг неминої вовни з 1 гол., кг	Валова кількість неминої вовни, кг	Вихід чистої вовни, %	Залікова маса чистої вовни, кг

Висновки _____

Контрольні питання

1. Розкрийте відмінність тонкої і напівтонкої вовни.
2. Дайте визначення поняттю «немеринова вовна».
3. У чому різниця грубої і напівгрубої вовни?
4. Розкрийте суть поняття «руно».
5. Обґрунтуйте поняття «фізична маса вовни». Чим воно відрізняється від «виходу чистої вовни»?
6. За якими показниками проводять облік вовнової продуктивності?
7. Який базисний вихід чистої вовни встановлений в Україні?

Оцінка _____

Підпис викладача _____

Практичне заняття № 8

Тема: Вивчення порід коней, їх мастей та віку.

Мета: Опанувати класифікації порід коней. Вивчити основні аспекти походження, продуктивні, племінні якості та зону поширення коней найпоширеніших порід, яких розводять в Україні.

Матеріальне забезпечення: фотографії, муляжі, таблиці, атласи порід коней, презентації, державні книги племінних коней.

Література: Гопка Б.М., Хоменко М.П., Павленко П.М. Конярство. Київ: Вища освіта. 2004. с. 190-316.

Завдання 1

Вивчити класифікацію порід коней. Користуючись довідниками вивчити походження, продуктивні, племінні якості та зону поширення коней планових порід (дані записати в нижчеподану таблицю).

Методичні вказівки

По кожній породі слід вивчити історію виведення породи (автор, період її створення, метод виведення і вихідні породи, рік затвердження самостійної породи), відмінні особливості, масть та відмітини, конституцію та екстер'єр, розвиток і продуктивність, ареал, напрям подальшої селекції.

Класифікація порід коней:

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Додаток 5. Породи коней

Таблиця 11

Найпоширеніші породи коней, яких розводять в Україні

Порода	Напрям використання	Рік затвердження та країна, де введена	Жива маса, кг		Особливості конституції та екстер'єру	Відмітини	Рекордні показники породи	Недоліки породи	Видатні лінії та родини	Зона поширення в Україні
			Жеребців	Кобил						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Продовження таблиці 11

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>

Завдання 2

Описати масті коней з довідникових матеріалів.

Солова - _____

Ізабелова – _____

Ворона - _____

Гніда - _____

Сіра - _____

Темно-сіра – _____

Каракова _____

Гнідо-савраса - _____

Руда - _____

Булана - _____

Ігренева - _____

Мишаста - _____

Чала - _____

Завдання 3.

Описати методику визначення віку коней за зубною системою

Практичне заняття № 9

Тема: Розрахунок інкубаційних показників яєць.

Мета: Опанувати методику розрахунку інкубаційних показників яєць.

Матеріальне забезпечення: первинні дані результатів інкубації, лічильна техніка, робочі зошити.

Література: Технологія виробництва продукції птахівництва: електрон. посіб. 2020. Режим доступу: <http://mdl-college-lnuvmbt.com/mod/url/view.php?id=4705>.

Завдання

У птахогосподарстві в інкубатор заклали _____ тис шт _____ яєць. По закінченню інкубування отримали _____ тис гол молодняку. Після першого просвічування яєць на овоскопі було видалено _____ шт яєць. Визначити заплідненість яєць, виводимість та вивід молодняку.

Методичні вказівки

Основним показником інкубації є вивід молодняку. Крім цього важливо знати заплідненість і виводимість яєць.

Вивід молодняку – це відношення кількості виведеного здорового молодняку до кількості закладених яєць, виражене у відсотках.

Виводимість яєць – це відношення кількості виведеного здорового молодняку до кількості запліднених яєць, виражене у відсотках.

Заплідненість яєць – це відношення кількості запліднених яєць до кількості закладених, виражене у відсотках.

Після закінчення інкубації залишаються відходи – незапліднені яйця та яйця із загиблими ембріонами, які розподіляють на три групи: «кров'яні кільця», «завмерлі», «задохлики».

«Кров'яні кільця» – яйця із зародками, які загинули в період обростання жовтка бластодермою (кури – 3-7 доба, качки, індики, цесарки – 3-8 доба, гуси, мускусні качки – 3-9 доба, перепели – 3-5 доба).

«Завмерлі» – яйця з ембріонами, які загинули в період після першого перегляду і перед перекладанням яєць на вивід.

«Задохликами» називають зародки, які загинули на останніх стадіях розвитку. Вірніше кажучи, гине вже сформований молодняк, який за тими чи іншими обставинами не зміг звільнитися від шкаралупи. Загибель зародків за днями інкубації розподіляється нерівномірно

Розрахунки

Контрольні питання

1. Розкрийте суть поняття «заплідненість яєць».
2. Розкрийте суть поняття «виводимість яєць».
3. Розкрийте суть поняття «вивід молодняку».
4. Обґрунтуйте поняття «кров'яні кільця» і коли вони з'являються під час інкубації.
5. Обґрунтуйте поняття «задохлики».

Оцінка _____

Підпис викладача _____

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мартишин Л.І., Мартишин І.В., Коваль І.І. Розведення сільськогосподарських тварин: навч. посіб. Київ: Науково-методичний центр ВФПО, 2021. 190 с.
2. Генетика з основами розведення та відтворення сільськогосподарських тварин: навч. посіб./ Войтенко С.Л. Полтава: ПП Астроя, 2018. 213 с.
3. Технологія виробництва продукції тваринництва: підручник / О.П. Бусенко та ін.; за ред. О.Т. Бусенка. Київ: Агроосвіта, 2013. 496 с.
4. Технологія виробництва молока і яловичини. В.І.Костенко та ін. Київ: Агроосвіта, 2013. 503 с.
5. Технологія виробництва продукції свинарства: навч. посіб. / М. Повод та ін. Київ: Науково-методичний центр ВФПО, 2021. 360 с.
6. Штомпель М.В., Вовченко Б.О. Технологія виробництва продукції вівчарства: навч. посіб. Київ: Вища освіта, 2005. 343 с.
7. Гопка Б. М., Хоменко М.П, Павленко П.М..Конярство: підручник. Київ: Вища освіта, 2004. 320 с.
8. Технологія виробництва продукції птахівництва: електрон. посіб. 2020. Режим доступу: <http://mdl-college-lnuvmbt.com/mod/url/view.php?id=4705>
9. Кролівництво з основами генетики та розведення :навч. посіб.Пабат В.О.Київ: Видавництво Ліра-К, 2018. 164 с.
10. Технологія виробництва продукції бджільництва. Разанов С.Ф. та ін. Київ: Аграрна освіта, 2010. 277 с.
11. Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин: навч. посіб./[Ібатуллін І.І., Мельник Ю.Ф., Отченашко В.В., та ін.]; під ред. академіка НААН України І.І. Ібатулліна. Київ: 2015. 422 с.